

asioidessaan. Tätä yksilön ja yhteiskunnan kohtaamisten epävarmuutta paikkasi osaltaan suomalaisten vahva yhteisöllisyys. Mutta saattoiko yhteisöllisyyden kääntöpuolena olla jääminen tai jättäytyminen yhteiskunnan laidalle tai ulkopuolelle?

Snellman toteaa tutkimuksen jälkisanoina, että göteborginlappilaiset eivät näytä olleen erityisemmin aktiivisia yhteiskunnallisesti. Täsmennettynä voisi sanoa, että yhteiskunnallisuus oli yhteisöllisesti rajattua. Ruotsin-suomalaisten oma yhdistystoiminta oli hyvinkin vilkasta. Ker-

hot, seurat ja klubit täyttivät yhdessäolofunktion, mutta yhdistyksillä ei ollut liiemmästi kosketuspintaa ruotsalaiseen kansalaisyhteiskuntaan. Kansankodin moninaisuuden ja siirtolaistautojen esiin nostaminen yhteiskunnallisessa elämässä ja ruotsalaisessa julkisuudessa ei ole göteborginlappilaisten juttu. Pikemminkin päinvastoin. Ruotsiin muuttaneiden suomalaisten keskuudessa poliittinen passiivisuus on yleistä, äänestämässä ei liiemmästi ole käyty ja ammattiyhdistysliikekin tuntui oudolta. Eikä kansalaisuudella, Ruotsin

tai Suomen, ollut ajan kuluessa vahvaa sisältöä. Uuteen kansalaisuuteen ei Ruotsiin muuton jälkeen kiinnitytty ja Suomen kansalaisuus vaihdettiin tarvittaessa, mutta ei välttämättä. Entisen kotimaan tilalle ei tullut mitään vahvaa. Teosta lukiessa nouseekin vahvaksi ajatus, että lappilaiset lähtivät väliaikaisuuden muuttuttua pysyväksi kokonaan suomalaisesta yhteiskunnasta, mutta elävät vain osittain ruotsalaisessa yhteiskunnassa. Maastoutumisen seurauksena on saattanut olla myös huomaamattomuus.

Terveen järjen puolustus

SEPPO HELMINEN

Psykologi Esa Sariola, joka jo romaaniinsa ”Miehelle kuuluu kaikki” pohti miehen asemaa, käsittelee teemaa myös kolumnikokoelmassaan ”Tiedän mitä ajattelette”. Sariola ihmettelee, miten julkinen keskustelu tasarvosta ja seksistä käy Suomessa niin tavattoman kielteisten ääri- esimerkkien kautta. Mies on sohvalla makaava vaimonhakaaja, joka juoksee vieraisa ja tekee päätöksiä veljespiirien kabineteissa, ja nainen puolestaan nalkuttava uraohjus, joka riutuu kotitöiden alle ja köllöttää lopuksi vuoteessa kuin lahna. Yhtälöt ovat mahdottomia, mutta käyttökelpoisia.

Ylilyönnit ja irvikuvat ovat julkisuudelle helppoa aineistoa, koska ne palvelevat tehokkaasti sekä propagandistisia tarkoituksia että myynnin edistämistä. Tu-

los kuitenkin on, että asiat ja ihmiset sekoitetaan: epätsekkydestä tai itsekkyydestä tulee sukupuolten ominaisuuksia, ei yksilöiden. Monelle kirjoittajalle sukupuolisodan lietsonta on leipätyötä, mutta on seassa aitoa mies- tai naisvihaakin – eli merkkejä asianomaisten omista itsetunto- ja identiteettihäiriöistä. Yleisesti ottaen: ”Naisten ja miesten rooleista puhutaan ikään kuin ne olisivat perimmäisen ihmisarvon kysymyksiä, vaikka ne alun perin kuitenkin ovat yhteistyön, työnjaon kysymyksiä.”

Määrittelijän valta on suuri niin parisuhteessa kuin julkisuudessaakin:

”Joka pystyy määrittelemään ihmisen, pystyy määräämään hänen kohtalonsa. Määritelmillä ei tarvitse olla paljoakaan tekemis-

Esa Sariola
Tiedän mitä ajattelette
Kirjoituksia miehestä,
naisesta, elämästä
Kirjapaja, 2003
230 s.

tä kohteensa tosiasiallisten tekojen kanssa, kunhan ne vain näytävät uskottavilta. Valehdella saa ja pitääkin, jos tahtoo värikkäitä tarinoita, arkiset totuudet kun usein ovat niin latteita.”

Syytöksistä puhdistautumisenkin muuttuu syytösten tunnistamiseksi: ”Määritelvät vangitsevat ihmisen.”

Se on hyvä muistaa niin kasvatuksessa kuin parisuhteessakin. Julkisuudelta sitä on toivotonta vaatia. Vallankäyttöä on sekin, että ottaa oikeudekseen tulkita

toisen ajatuksia ja motiiveja ja lukea niitä niin, että ne muuttuvat röyhkeydeksi, josta on oikeutettua raivostua. Tällaisten valtakuvioiden purkaminen on vaikeaa. Ulkoinen väkivalta erotuu helposti, vaikeinta on myöntää epäsuoraa aggressiota. Kukaan ei pidä itseään sellaisen harrastajana, vaikka kyselytutkimusten mukaan muiden osoittamana epäsuoraa vihamielisyyttä havaitaan olevan paljon:

”Ehkäpä sen vuoksi on ole-

massa keskusteluryhmiä väkivaltaisille miehille ja väkivallan uhreiksi joutuneille naisille, mutta ei muille avioliiton aggression muodoille. Nalkuttajien ja mitätöijien itsekriittisiä keskusteluryhmiä ei ole, eikä terapiaryhmiä sellaisille valtapelin uhreille, joita on mitätöity ja paneteltu uupumukseen saakka.”

Sariola on kolumnisti, ja teemoja riittää: hän kirjoittaa lisäksi kostosta, mustasukkaisuudesta, kasvatuksesta, kateudesta jne.

Sariola on koulutukseltaan psykologi, mutta silti hän ei välttämättä psykologisoi käsittelemäänsä asioita. Yhteisöllinen silmäkin pelaa, välillä pieni ilkeä pilke kulmassaan. Mutta niin selvästi Sariola näyttää asiat ajatelleen, että pystyy esittämään ne selkeästi myös kirjallisesti. Kirjaa voi pitää terveen järjen puolustuksena, jonka toivoisi puhdistavan keskusteluilmapiiriä.

Alkoholitutkimussäätiön apurahat haettavissa

Alkoholitutkimussäätiö myöntää apurahoja

- alkoholinkäyttöä koskeviin tutkimuksiin
- tutkimuksiin, jotka selvittelevät alkoholia yksilön ja yhteiskunnan ongelmana
- raittustoimintaa koskeviin tutkimuksiin
- alkoholitutkimukseen liittyvään huumausainetutkimukseen.

Vuoden 2004 apurahat on haettava säätiön uusittuja hakemuslomakkeita käyttäen ja hakuohjeita noudattaen. Lomakkeita voi tulostaa säätiön Internet-sivuilta osoitteesta www.alkoholitutkimussaa-tio.fi tai pyytää Tuula Muhonen-Niskaselta, puh. (09) 3967 2008.

Hakemusten on oltava perillä viimeistään syyskuun 30. päivänä (liitteineen kuutena kappaleena) osoitteessa: Alkoholitutkimussäätiö, PL 220 (Lintulahdenkuja 4), 00531 Helsinki.

Tarkempia tietoja antaa sihteeri Kari Poikolainen, puh. (09) 3967 2003.